

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

M. DC. LXI. Coloniae Munatianae, 1661

XIX. De monialibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62953](#)

posteriorum licentia & approbatione ab ordinariis obtinenda, seculanum confessiones audire præsumant. Roma 2. Id. Aug. 1571.

TITVLVS XIX.
DE MONIALIBVS.

Pius Quartus.

Moniales à decimariis & subdidiornis, aliorumq; onerum impositis exempta sunt.

CAP. L

De statu Ecclesiasticorum & monasteriorum quorumlibet cura nostra divina dispositione commissorum paterna diligentia cogitantes, ad ea per quod illorum, ac perfonarum praefertum feminini fexus in illis sub regulis casti monita Aliutimo famulantum statu & opportunitate liberventioni valeat salubriter provideri, ipseque perfon semotis perturbationib; universis in pacis & quietis amazitate divinis officiis liberius & acate valeant, libenter attendamus, ac in his nostris pastoralis officiis parvus favorabiliter impartimur. Hinc est quod non mortuus proprio, non ad aliquos nobis super hoc oblate pretiosus inßantiam, sed de nostra mera liberalitate, omnes & singulas Abbatis, Priorias, Ministras, Moniales, & Sorores quoruncunque monasteriorum, dormitorum, & regularium locorum monialium, & forum quovis Cisterciensium, Pirmontratens, sancti Clari, neconon sancti Benedicti, & sancti Augustini, ac tertii ordinis sancti Francisci, & aliorum quorunvis ordinum, etiam sub cura & regime, ac secundum regularia instituta fratrib; minorum de observantia nuncupatorum, & Eremitarum eisdem sancti Augustini degentum in Lombardia, & quibuscumque alistarum partibus confitentium, ipsaq; monasteria, domos & loca, deductis quatuordecim duatis ariis de Camera pro via, cuiuslibet monialis seu fororis, alios redditus non habentia, cotunque profissiones, & alia quicunque bona mobilia & immobilia quicunque, decimariis & subdidiornis ac aliorum oneum quomodo liberti nuncupatorum, per nos & fed. Apostolicum seu eius Legatos & Nunciois aut quoquing; alios quavis auctoritate fungentes, etiam pro expeditione contra Turcas, vel fidei tuitione, ac fabrica Basilicae Principis Apostolorum de urbe, at quavis alia urgentissima causa pro tempore impotitorum solutione, ex certa nostra scientia, auctoritate Apostolica, tenore praefatum in perpetuum prorius extinximus & liberavimus. Et nihilominus omnibus & singulis collectoriis, tubulatib; lectoribus, ac consumatis, neconon quibuscumque alias ad decimariis & subdidiornis hujusmodi exactiōnē deputatis, & pro tempore deputandis, in virtute sancta obedientie, & sub nostra indignatione, ac excommunicatione latè sententiā poena diſcretius inhibemus, ne Abbatias, Priorias, Ministras, Moniales, & Sorores, domos, monasteria, & loca predicta, etiam vigore quicunque, literarum à nobis, vel fidei pradicta pro tempore emanatarum, etiam in eisdem continetur quod ad quavis exempta, domos, monasteria, & loca se extendant, vel alterius quicunque tenoris existant, ipsius sedis libi concessa facultatis, nisi de praebentibus earum que toto tenore, ac de dictis ordinibus & nomine eorum, quibus dictorum ordinum cura, gubernatio, & protec̄tio pro tempore communia fuerint, plenam & expeditam, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generalis idem importantes, fecerint mentionem, ad solvendum decimas, seu subdicias, aut onera hujusmodi quovis modo cogere aut compellere, seu alias præmissorum occasione eas molestat, seu inquietare præsumant. Roma Non. April. 1560.

Pius Quintus.

Clauſura obſtrūguntur moniales ratiōne vel expreſſe religione

professa, & carum receptiones ad ordinem, clauſura obligatioſe sive late, atque ſunt & manet.

CAP. II.

Clauſura pastoralis officiis nobis, meritis licet imparibus, defuper commissi curam (quantum nobis ex alto permittitur) invigilantes, aliud ad ea, per quod singularis erroribus & excessibus obviatur, ac perfonis qui libet, prefertum feminini fexus virginitatem suam altissimo voventibus sub religione jugo Christi Salvatori in caſtitatis holocausto famulari aſſeſtantibus, a feminis iuſtitia & honestatis declinanib; , ne quicquam in eis reperiatur incongruum, quod in regularis potest homelatis gloria maculam, & divinam metu posſit offendere majestatem, oportuneſſe succurrunt, libenter intendimus, ac in his nostris vigilantia partes propensius impatimur, prout id in Dominio falib; expedire conſpicimus. Hac igitur perpetuo valitudo constitutio, in huiusmodi etiam constitutioni ſunt. recor. Bonifacii Papa VIII. & prædecessoris nostri, quæ incipit, Periculolo. & decretus Concilii Tridentini super clauſura monialium editis, auctoritate Apostolica tenore praefuentiſſiſtū, atq; perpetuo decernimus, universitas & singulas moniales, prefentes atque futuras, cuiuscunq; tellegiōnis, ordinis, vel militiarum, etiam Hierosolymitanarum, qui veljam recepta ſint, vel posterum in quibusvīs monasteriis five domibus recipiuntur, & tacite vel expreſſe religione professe, etiam ſi conversa, aut quocunq; alio nomine appellentur, etiam ſi ex instituti vel fundacionis earum regule ad clauſuram non teneantur, nec unquam in earam monasteriis seu domibus etiam ab immemorabili tempore ea servata non fuerit, ſi perpetua in ſuam monasteriis seu domibus de cetero debere permaneze clauſura, juxta formam dicti constitutions fecit. recor. Bonifacii Papa VIII. prædecessoris nostri, quæ incipit, Periculolo, in facio Concilio Tridenti approbat & innovat, quam nos auctoritate prefata etiam approbamus & innovamus, in omnibus & per omnia, ac illam diffidit obſervari mandamus. Quod ſi aliquae moniales forsan repenantur, que conſuetudine etiam immemorabili, aut infinito vel fundatione regula ſit frex, animo oblinito huic clauſura refiant, aut quoquo modo relinquentur, ordinarii una cum superioribus earum omnibus juris & facti remedii compellant eisdem tanquam rebelles & incorrigibiles ad præceſtū ſubiectum dicam clauſuram, & perpetuo obſervandum. Mulieres quoque que Terziarie, ſeu de pietate dicuntur, ſed quicunque fuerint ordinis in congregazione viventes, ſi & ipſe profellit fuerint, ita ut loquuntur votum emiserint, ad clauſuram præcie, ut præmitiuntur, & ipſa teneantur. Quod ſi votum ſolemne non emiserint, ordinarii una cum superioribus earum horrentur, & perſuadere ſudent, ut illud emittant & proficeantur, ac goſt emiſſione & proficieſſione eidem clauſuram ſubiectant, quod ſi recuſaverint, & aliquæ ex eiusvenia fuſiſt scandalosè vivere, severissime puniantur. Ceteris autem omnibus ſic ab ipſe emiſſione, profellionis & clauſura vivere omnino volentibus interdictis & perpetuo prohibitus, ne in futurum ullam aliam prorū in ſuam ordinem, religionem, congregacionem recipiant. Quod ſi contra hujusmodi hanc nostram prohibitionem, & decretum aliquas receperint, eas ad ſic vivendum omnino inhabiles reddimus, ac illarum qualibet profelliones & receptiones irritas decernimus & nullas, prout etiam praefenti decreto irritas facimus, & annulamus. Porro ne moniales vel terziarie prædictæ proper hanc clauſuram detinentur, aut incommodum aliquod in earam necessitatib; , maxime in pertinibus ad illarum viſum, patiantur, ſed ut eis opportunè conſultat, auctoritate Apostolica prefata

a Bonifac. VIII. c. periculolo, de statu regularium. in 6.

QQQ 2

statuimus, decernimus, præcipimus, atque mandamus ordinariis & superioribus earum, ut curent colligi fidei- lium elemosynas per conversas, quæ non sunt professa, vel si professa fuerint, sicut tamen atatis annorum qua- draginta, & in dominibus contiguis extra tamem mona- strium degant, & non ingrediuntur clausuram alias monialium, nisi in casibus ex earum constitutionibus permissis, & de earum dominibus exire non possint pro hu- jusmodi elemosynis colligendis, nisi de lege etiam ordinarii, vel earum superiorum. Et de cetero nulla alia con- verba professa recipi amplius etiam de confessu suorum superiorum vel prælatorum possint. Quod si adversus hanc nostram prohibitionem recepta fuerint, illarum receptione nulla, irrita, & manis sit prius ex nunc nullam irritam facimus & annulamus. Quod si prædicto modo necessitatibus monialium & mulierum terrum prædi- carum succurrere sufficiens non poterit, mandamus ipsius ordinarii & superioribus earum, ut ipsi provideant de aliis personis piii, & Deo devotis, que de celum elemo- synas colligant, vel alias eò meliori & commodiori modo, quo fieri poterit, etiam expore manus ipsorum monialium & mulierum prædictorum, arbitrio ordinariorum & superiorum eorundem, prout eis congruentius expedire videbitur, provideatur & succurratur. Et ne propter monialium numeram excessivam clausuræ obser- vatio violetur, inherentes etiam similiiter dispositiones dicta constitutionis Bonifaci, & Concilii Tridentini de- creto, monilibus prædictis, & illorum superioribus & ordinariis districte inhibentur præcipimus & mandamus, ne plures in earum monasteriis recipient & admittant, si- ve recipi & admitti permittant, quam ex propriis redditibus ipsorum monasteriorum, vel consuetis elemosynis commode sustentari possint. Mandantes propterea in virtute sanctæ obedientie sub ostentatione divini judicij & intermissione maledictionis aeterna universis venerabilibus fratribus, Patriarchis, Primitibus, Archi- scopis, & Episcopis, quatenus in civitatibus & ducis propriae nostras publicari faciant, ac in monasteriis monialium sibi ordinario iure subiectis, in his vero quæ ad Roman, mediate vel immediate spæcant Ecclesiæ, sedis Apostolicae autoritate, unâ cum superioribus eorundem monasteriorum, clausuram, ut præmititur, quamprimum poterit servari procul, contradicentes aque rebelles per cenfum Ecclesiasticae appellatione pollo- posita, compescendo, invocato ad hoc, si opus fuerit, auxiliis brachii secularis. Ac, ut hoc tam salutare de- eterni facilius obseretur, omnes Principes seculares, & alios dominos, & magistratus temporales rogamus, requirimus, & obsecramus per viscera misericordie Domini nostri Iesu Christi, eisdem in remissionem peccatorum injungentes, quid in premillii omnibus eisdem Patriarchis, Primitibus, Archiepiscopis, & Episcopis, & aliis monialium superioribus affiant, ac suum favorem & auxilium praefiant, ac impeditores penitentiam etiam tem- poralibus affiant.

Idem.

Incepit infirmatis, lepre, vel Epidomi necessitate, monialium excedenti a clausura non denegari postulata facultas,

CAP. III.

Dicitur honestati omnium sanctimonialium, quærum Iesus Christus Dominus noster sponsus est, ut in paritate & casitate super adficantes in ipso scilicet inhabitate valent, confulentes, ea quæ illarum exis- tiationi detrahere possent, decet nos consulere summo- vere. Sancto periculo & scandalo plena res est, ac regulari observantie vehementer adveratur, sanctimonialium scilicet quando parentes, fratres, forores, aut alios agnatos vel cognatos, necnon monasteria, & alia filiations nunci- paia etiam eis subiecta viftandi, aut infirmatis cau- aliove prætextu à monasteriis exire, & per secularium

personarum domos discurrere & vagari, quæ non- lote extimū quoq; honestatē & pietate de- scriminat. Vnde nos inde hoc prouidem- inhaerentes etiam decreto faci Consilii Tridentini, ut clausura monialium disponent, ac illis solis generali- per hujusmodi claustris editis adiunctionis, volumen la- cismis, & ordinamus nulli Abstinentiam, Prohibitionem, aliarum monialium, etiam Carthus, Cisterci- um, sancti Benedicti, & mendicantium, & possessorum aliorum ordinum, etiam militare, scholasticum, quatuor- um, conditionum, dignitatum, & praestitutum, etiam Regia vel illius propria nomine, & cetero etiam infirmatis, seu aliquorum monasteriorum etiam subiectorum, aut domorum, patrum, & rerumq; confangineorum vilissadorum, & venturis, & prætexta, nis sex causa magni incidenti, in infinitis tates, lepros, aut Epidomi, que tamen infiniti non alios ordinum superioris, quibus citra non habent inumberet, etiam per Episcopam, vel alienum locum, etiam si prædicta monasteria & prædicti ordinarii jurisdictione exempta esse reper- cognita & expressa in scriptis aprobatis, quæ non praefixa exire, sed nec in prædictis casibus emissa ad necessarium tempus habeat licet. Alter autem ut præfectus egredientes, seu licentiam exequi con- documque concedentes, necnon committentes, vel ha- receptractis personas levigatas, aut seculares, vel clie- sticaficas, confangineas vel non, excommunicatae majoris lati sententia vinculo statim eo ipso libera- quæ declaratione libacete, a quo præterquam ius- no Pontifice, nisi in mortis articulo sibi negat. Et insuper iam ergo, quæm praefecto & alii su- riores prædictos, eis licentiam hujusmodi concedente, dignitatibus, officiis, & administracionib; per- eos tunc obtentis, privamus, & illis & illis adiunctis, & alia in posterum obtinenda infabiles, nec inven- tias & facultates seu iudicia & privilegia excommunicatae, & extra illi flandi, à nobis, seu alle domi- Pontifice prædecessore nostro, ac fidelis Apollerius, & Legatis, etiam de latere, & maiores pertinet, aut ordinum prædictorum superjacentibus, alii per nos sub quibuscum tenoribus & formis, ac cum quibus, restituтивis, prælevativis, mensu stratis, & trans- vam gratian & datum concedentes, illis officiis & efficacissimis ac insolitis clausuram, & invalidas, nulliusque roboris, ac momentum non illas habentibus & habitus suffragari possit, & non quoquæ judices & Commisarii quævis inven- fungentes, sublata eis & eorum cuiuslibet alterius scilicet & interpretandi facultate & auctoritate, subiecti & diffundi debet, irritum quoque & hanc quoquæ super his a quoquæ quavis auctoritate scirem- ignoranter conigeri attenari determinis. Rom Febr. 1569.

Gregorius XIII, ex Concilio Tridentino
Prælati & aliis monasteriorum mandat cur eis habentes ap-
partamento urgent necessitas per ea communione regula-

CAP. IV.

Dubius, qui emergunt, declarations remittit
pedis subiecta. Cum igitur super eam quod est
primum ratione Concilium, sanxit Tridentinum, &
de in constitutione fcl. recor. Et Papa V. prædicto-
ris nostri Nonis Iulii Pontificatus sui anno tertio, regu-

item nostra Idibus Iunii Pontificatus nostri anno quarto editis, fuit provisum, ne cui in posterum, nisi in casibus necessariis, septa monasteriorum monialium ingredendi concederetur licentia, à nonnullis dubitatum fusse, sciamus circa personas, quae alterius ad id licentia non intelligent, sed sibi auctoritate officii nituntur, an licet eis pro libito sibi voluntatis hujusmodi septa ingredi, vel potius servare debeat ipsi quoque regulam à Concilio prescriptam. Nos omnem habitationem materiam tollere, & iam scandalis pavidere, ac fanfaroniam quieti consule, et volentes, harum tenore auctoritate Apostolica declaramus, fratratim omnes tam seculares quam regulares, quibus cura & regimen monasteriorum monialium quovis modo incumbit, facultate sibi ex officio attributa regulariter omni officio ac ministerio privatos excommunicationes similiiter subiacere. Rom. 23. Dec. 1591.

FINIS.

SEPTIMI DECRETALIUM LIBER QUARTUS.

TITULUS I. DE MATRIMONIIS ET SPONSALIBUS.

PAULUS QUARTUS.

Qui siē obtinenda dispensationis matrimonium contrahunt in gradibus prohibitis, in posterum Pontifica gratia per hujusmodi dispensationes non gaudeant, etiamsi ex copula sequuta sit proles.

CAPUT I.

A ea ipsa die, qua divina bonitas nos (hac tantum oneri impares) regendis universalis eius Ecclesia praefecete dignata est, nonquam celsavimus cogitare, quod pacto singuli abusus nostra diligentia tollerent, diversa superinde constitutions, iuxta casuum exigentiam quotidie promulgando & publicando. Hinc est quid cum (sicut nobis nuper immotu) à nonnullis annis circa introductum sit, ut qui matrimonio in secundo confanguinitatis vel affinitatis gradu contrahere amhelant, scientes se dispensationem à fide Apostolica super hujusmodi matrimonio contrahendo obirent, non posse sub fiducia illam super eodem matrimonio, postquam contractum fuerit, reportandi, matrim ipsius de facto contrahant, & canali copula consummement, excommunicat, sententiam in Concil. vien. contra matrimonio, in gradibus prohibitis scienter contrahentes promulgata damnabiliter incurriendo. Et deinde sub praetextu, quod si divortium fieret inter eos, gravia exinde inter eos & eorum coniugineos & affines scandala possent verisimiliter exoriri, & mulier perpetua diffamata remaneret, absolutionem necessariam, & dispensationem opportunam, quas sibi debitas concedi expostulent,

3

sicq; abolitionem, dispensationem (quas alia non obtingent) eo prætexu ut plurimum reportent in (candalum plurimum). Nos confiderantes præmissa causam tribuere delinquendi, & incelum committendi, & ex delicio, loco poenit. commodum, & appetitus satisfactiōne reportari, malitiis hominum occurrere volentes, per has nostras omnibus innocere volumus, quod nos lapsi tempore, infra quod notitia praefectionis in partibus, ex quibus finiter dispensationes peri contingit, verisimiliter haberi poterit, absolutiones & dispensationes hujusmodi ex praetextu praedicto, etiam si proles ex matrim. si contracto subfecita fuerit, nullatenus, sed solum ex causa urgencissima pro bono publico, & iure confiderat, per nos tantum, & non alium approbanda, cōcedemus, & quod dispensationes ex alia causa nostris temporibus permanent exalbut, quod nobis licet non patimur, nostris luce corporibus indicantes. Rom. Idib. Dec. 1555.

(Eandem constitutionem prius Clemens VII. intulit, quam habet infra eod. cap. 3.)

Pius Quintus.

Publica honestatis quo ex sponsalibus contradicitur impedienti natus aut parum frequens est usus, quoniam sponsalia futura

QQ99 3